

KJAK

Javnaðarflokkurin vrakar sítt egna pensjónsuppskot

Javnaðarflokkurin hevur kúvent í málinum um pensjónir og roynir nú av øllum alvi at látast sum um at flokkurin als ikki kennir sítt egna barn.

Helgi Abrahamsen
løgtingsmaður

"Pensjónir á vegamóti," er heitið á eini langari grein, sum løgtingsfólkini Aksel V. Johannesen og Rigmor Dam, skrivaðu undan jólum. Í greinini viðgera tey pensjónsmálið og siga, at endamálið við greinini er at leggja upp til framhaldandi kjak um pensjónirnar. Ein skal tó ikki hava lisið leingi fyri at finna útav, at veruliga endamálið við greinini er ikki at leggja upp til kjak, men heldur at frásiga sær sjálvum alla ábyrgd av uppskotinum um nýskipanir á pensjónsøkinum.

Renna undan sær sjálvum

"Nú samgongan ætlar at avtaka fólkapensjónina...", "Samgongan krevur at øll rinda 15 prosent av lønini..." og "Eftir at samgongan hevur sett pensjónsøkið í vanda..." Hesir og aðrir setningar úr greinini vísa týðiliga, hvussu upptikin Aksel V. Johannesen og Rigmor Dam eru av at undirstrika, at teirra flokkur eigur einki í ætlanini um at løntakarar skulu spara upp til sína egnu eftirløn. Tað er samgongan, sum eigur barnið sambært teimum. Men líkamikið hvussu ofta tey siga hetta, so broytir tað tó ikki tann veruleikan, at tað hevur verið arbeitt í nógv ár við nýggju pensjónsskipanini, og at Javnaðarflokkurin hevur spælt ein týðandi leiklut í hesum arbeiðinum.

Jóannes Eidesgaard leiddi arbeiðið

Undir yvirskriftini "Samgongan: Hvør sætir sær!" skriva Aksel V. Johannesen og Rigmor Dam soleiðis: "Nú allir løntakarar skulu tvingast at rinda 15 prosent til egna

eftirløn, brýtur samgongan bæði meginregluna um samhaldsfasta fólkapensjón og sosialu kontraktina, sum eyðkenna norðurlendsku vælferðarsamfeløgini."

Til hetta er at siga, at tað at spara upp til egna eftirløn er ikki nakað sum verandi samgonga hevur uppfundið. Eg var sjálvur partur av einum pensjónsbólki í seinasta valskeiði, sum undir leiðslu av Jóannesi Eidesgaard, formanni Javnaðarfloksins, arbeiddi við at skipa fyri, at fólk skuldu spara upp til sína egnu eftirløn. Eisini fakfeløg og arbeiðsgevarar hava í sáttmálum álagt, at ein partur av lønunum skal fara til eftirlønir. Umleið 70 prosent av øllum løntakarum í Føroyum høvdu eina tílíka uppsparing longu áðrenn lógin um bundna samansparing varð sett í gildi.

Tí kann tað undra, at tveir løgtingslimir úr Javnaðarflokkinum nú vísa til hesa uppsparingina og siga, at samgongan vil, at "hvør skal sæta sær", meðan Javnaðarflokkurin vil "felagsskap fram um sjálvsøkni."

Aksel V. Johannesen legði uppskotini fyri tingið

Pensjónsnýskipanin sum arbeitt varð við í farna valskeiði kom so langt, at hon varð lögð fyri løgtingið. Tað sum kann tykjast rættiliga løgið er, at av tí at Jóannes Eidesgaard var farin úr politikki, tá uppskotini vórðu lögð fram, var tað eftirmaður hansara, Aksel V. Johannesen, sum saman við Rósu Samuelsen, legði pensjónsnýskipanina fyri tingið. Hetta varð í mars 2011.

Í viðmerkingunum til uppskotini skrivaðu Aksel V. Johannesen og Rósa Samuelsen millum annað soleiðis um pensjónsnýskipanina:

- Øll, sum eru knýtt til arbeiðsmarknaðin skulu gjalda 15 % til eina bundna eftirlønarsamansparing.
- Samansparingin er persónlig.
- Bundna eftirlønarsamansparingin ger tað møgulegt at minka um útreiðslurnar til fólkapensjón.
- Í framtíðini verður mótroknað í allari fólkapensjónini.

- Uppskotið til pensjónsnýskipan, sum við hesum verður lagt fyri Løgtingið, fer at minka um vøksturin í eldraútreiðslunum við umleið 50%. Vøksturin verður framvegis stórur og neyðugt verður at gera fleiri tiltøk í komandi árum.

Eisini varð boðað frá í viðmerkingunum til uppskotini, at fylgibólkurin fór seinni at arbeiða víðari við spurninginum um pensjónsaldrin.

Hetta skrivaði sami Aksel V. Johannesen, sum nú skrivar

- at samgongan krevur, at øll rinda 15 prosent av lønini til sína egnu persónligu pensjón,
- at hetta nívir meinast hjá lágløntum, sum ikki hava megnað at spara nakað upp higartil
- og at hetta merkir, at stættamunurin og ójavnin í samfelagnum økist.

Eisini ávarar hann um, at nýggja pensjónsskipanin verður umsitingarliga fløkt

og kostnaðarmikil og at persónliga eftirlønin og onnur inntøka fara at verða mótroknað í allari fólkapensjónini (júst so sum hann fyri trimum árum síðani skeyt upp at gera).

Hugstoytt

Eg siti eftir við eini løgnari kenslu, tí tað skal ikki vera nøkur loyna, at eg sjálvur stuðlaði Jóannesi Eidesgaard allan vegin ígjøgnum í hesum arbeiðinum, tí eg sá og síggi framvegis tað neyðuga í at fáa nýggju pensjónsskipanina setta í verk. Tí kennist tað hugstoytt at síggja hansara floksfelagar nú royna at vinna sær politiskan vinning við at taka frástøðu frá teirra (ella lat meg heldur kalla tað okkara) egna barni. Vit hava arbeitt saman um hesa skipanina í nógv ár.

Sveis vísir veg

Zakarias Wang

Í Sveis er tann regla, at um 100.000 fólk vilja hava eitt mál til fólkaatkvøðu, verður hetta eftirlíkað. Enn meir løgið fyri okkum er at hoyra,

at har er tað soleiðis, at tað, sum fær meiriluta á fólkaatkvøðuni, er bindandi fyri löggávutingið. Hetta eruttan mun til hvussu stórir meirilutin er. Har ger heldur ongan mun hvussu stór lutøkan er, ella hvussu nógv aratkvøður eru blankar og ógildugar.

Tað er ofta, at sveisiskir tingmenn eru illir um fólkaatkvøðurnar. Teir royna at taka til orðanna ímóti tí uppskoti, sum er framkomið, og ofta vinna teir, so uppskotið fellur.

Nú verður ein fólkaat-

kvøða aftur í Sveis. Tað, sum har er skotið upp, er at allir borgarar skulu fáa útgoldið eina ávísu upphædd á hvørjum ári. Upphæddin er samanborið við okkara viðurskifti nakað størri enn minstaupphæddin sum fólkapensjónistar her fáa útgoldið. Upphæddin skal vera so stór, at tað so dánt skal bera til at liva av henni.

Tað sum er øðrvísi í mun til okkara fólkapensjónsskipan er, at eftir hesum uppskoti fáa øll hetta útgoldið. Forsprákarnir siga, at á henda hátt slepst und-

an at arbeiða við einum hópi av ymsum skipanum. Tað verður óneyðugt við arbeiðsloysisskipanini, útbúgvingarstuðli, avlamisrentu og øllum møguligum skipanum, sum í lötuni kosta almikið í rakstri.

Tey sum finnast at uppskotinum siga, at tað fer at gera at ov fá fara at tíma at arbeiða. Hví skal nakar arbeiða tá pengar verða fluttir inn á kontuna uttan at tey lyfta hond frá síðu?

Stuðlarnir av uppskotinum siga, at útgoldna upphæddin er so lág, at tey

allarflestu vilja arbeiða fyri at fáa meir inntøku. Ætlanin er, at grundupphæddin er skattafrí. Tann sum arbeiðir, fær sína løn, men av hesi løn skal skattur gjaldast. Óbeinleiðis skattur á nýtslu av góðum – vørum og tænastum – verður sjálvandi eisini goldin av teimum, sum bert fáa føstu upphæddina útgoldna, men arbeiða tey, verður meir goldið til tað almenna.

Óvist er sjálvandi, hvussu úrslitið av fólkaatkvøðuni fer at verða, men fyri okkum føroyingar er tað áhugavert

at henda skipan er av sama slag sum vit høvdu fyrr í tíðini í bygðum okkara, har tey sum framleiddu skuldu gjalda hald til tey sum høvdu lagt frá sær. Hetta verður lýst í eini grein í síðsta hefti av Varðanum, har eisini verður víst á, at henda skipan er skotin upp av Milton Friedmann, fremsta konservativa filosofinum í okkara tíð.

Hetta kundi bent á, at tað kanska ikki hevði verið heilt burturvið at vit royndu at seta hetta sveisiska hugskot í verk.

